

Høringsinnspill fra KS til utdannings- og forskningskomiteen

Høring: Statsbudsjettet 2024 (Prop. 1 S (2023-2024))

Innspillsdato: 16.10.2022

1. Vi trenger et kraftfullt forsknings- og innovasjonsløft for kommunal sektor

Samfunnet står overfor store bærekraftsutfordringer, og en stor del av dem må løses i og med kommunal sektor. Kommunal sektor er den store tjenesteprodusenten i offentlig sektor, og har betydelig ansvar for samfunnsutvikling, beredskap og for å omsette det grønne skiftet til praktisk handling. I møte med de komplekse samfunnsutfordringene, og omstillingsbehovene som følger, trenger vi et kraftfullt forsknings- og innovasjonsløft i kommunal sektor. Kommunene og fylkeskommunene trenger kunnskap om virkningen av tiltak de iverksetter, blant annet gjennom følge- og effektevaluering og bedre tilgang til eksisterende kunnskap. I forståelsen av forskningssystemet må vi dreie rollen til kommunal sektor fra kun å være konsumenter av forskning, til å anerkjennes som aktive deltakere i forskning og innovasjon. KS er derfor positive til at KD forslår et nytt forskningsprogram for å støtte forskning og kunnskapsutvikling i primærhelsetjenesten.

KS er imidlertid kritiske til fraværet av en samlet og ambisiøs forsknings- og innovasjonspolitik for kommunal sektor i Prop. 1 S (2023-2024). Forsknings- og innovasjonsvirkemidlene rettet mot kommunal sektor er for begrensede, og mangler helhet og sammenheng. OECD har påpekt at Norges forsknings- og innovasjonssystem er for siloorientert og mangler en tverrsektoriell tilnærming (OECD 2022, s72), og kritikken er fortsatt rammende. Som KS har løftet for komiteen tidligere, etterlyser vi et tverrsektorielt og departementsovergripende ansvar for forsknings- og innovasjonspolitikken for kommunal sektor som står i forhold til utfordringene og behovene.

2. Kap. 286 post 60: Forslaget om å avvikle Regionale forskningsfond må reverseres

I prop. 1 S (2023-2024) foreslår regjeringen å avvikle Regionale forskningsfond (RFF). *KS er svært kritiske til dette forslaget.* Avviklingen kommer etter en gradvis reduksjon i RFF over flere år. KS har flere ganger understreket de gode resultatene av RFF, og ringvirkningene det gir å svekke ordningen. RFF har lenge vist seg som et kraftfullt verktøy i arbeidet med å forsterke regionale fortrinn, og støttet omstilling og bærekraftig utvikling i hele landet. Ordningen har bidratt til store resultater med små midler. Den har mobilisert både næringsliv og kommuner aktivt inn i regionalt utviklingsarbeid og videre til nasjonale og internasjonale innsatser. Avviklingen av RFF undergraver fylkeskommunenes mulighet til å ta en offensiv rolle som regional samfunnsutvikler, kompetansepolitisk aktør og regional forskningsforvalter. I en tid der nærings- og tjenesteutvikling er viktigere enn noen gang, må ikke RFF avvikles, men heller styrkes. Vi trenger både regionale, nasjonale og internasjonale virkemidler, og det finnes per i dag ikke andre virkemidler som kan fylle rollen til RFF.

Forslag: «*Stortinget* mener at det er svært uheldig at regjeringen foreslår å avvikle regionale forskningsfond (RFF). RFF har bidratt til store resultater med små midler, og har mobilisert både næringsliv og kommuner aktivt inn i regionalt utviklingsarbeid. Det finnes ingen tilsvarende stimuleringsordninger. Avviklingen svekker også fylkeskommunenes viktige rolle som regional samfunnsutvikler. *Stortinget* ber regjeringen reversere avviklingen av RFF, og styrke bevilgningene».

3. Kap. 285 post 51 (KD) og kap 761, 762 og 765 post 21 (HOD): Langsiktig og forutsigbar finansiering av Kommunenes strategiske forskningsorgan (KSF)

Et kraftfullt tiltak for å få mer forskning og kunnskapsutvikling i kommunal sektor er Kommunenes strategiske forskningsorgan (KSF). KS har pilotert KSF siden 2020, for å utvikle et kunnskapssystem for kommunene. Piloten er gjennomført i region Vest (Vestland/Rogaland) og Trøndelag, og har gode resultater. Samarbeidet mellom kommuner og academia i KSF bidrar til mer systematisk identifisering av kommunenes kunnskapsbehov, mer relevant forskning på kommunenes premisser, mer treffsikker bruk av forsknings- og innovasjonsvirkemidler og spredning og implementering av kunnskap i kommunenes beslutninger og tjenester. KSF bidrar også til å utjevne forskjeller mellom kommuner.

I Prop. 1 S (2023-2024) foreslår regjeringen å bevilge 10 mill. kr. til KSF gjennom en samfinansiering fra HOD og KD. KS gis ansvaret for å organisere og drifte KSF. Det er både svært gledelig og nødvendig at regjeringen vil bidra til å bygge opp KSF fra pilot til et etablert kunnskapssystem for kommunene. Regjeringens forslag sier imidlertid ikke noe om finansiering utover 2024. KS vil ta KSF fra pilot til et etablert kunnskapssystem for hele landet, og det krever langsiktig og forutsigbar finansiering.

Forslag: «*Stortinget* ber regjeringen sikre Kommunenes strategiske forskningsorgan (KSF) en langsiktig og forutsigbar finansiering fremover slik at det over tid kan utvikles til en landsdekkende og effektiv ordning for å styrke samordning av kunnskapsbehov, utløsning av mer kommunerelevant forskning og kunnskapsutvikling og spredning av kunnskapen som finnes»

4. Manglende økonomisk kraft bak målrettede samfunnsoppdrag

Regjeringen har lansert to målrettede samfunnsoppdrag i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, om bærekraftig fôr og om inkludering av barn og unge i utdanning, arbeid og samfunnsniv. I Stortingets behandling av planen, Innst. 170 S (2022–2023), ble det påpekt behov for flere samfunnsoppdrag innen grønn omstilling og vekst. KS er svært positive til samfunnsoppdragene, og mener det gir et godt grunnlag for systematisk samarbeid på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer, i møte med komplekse samfunnsutfordringer. KS bidrar aktivt i utformingen av det målrettede samfunnsoppdraget for inkludering av barn og unge. Omtalen av samfunnsoppdraget i budsjettforslaget anerkjenner at ungt utenforskap er en stor og kompleks samfunnsutfordring, og at det skal være en nyskapende og ambisiøs satsning. KS er imidlertid kritiske til at det ikke gis en større, langsiktig finansiering av de målrettede samfunnsoppdragene som skal iverksettes i løpet av 2024.

Forslag: «*Stortinget* ber regjeringen om å sikre en langsiktig og solid finansiering av de målrettede samfunnsoppdragene.»

5. Regionalt mission må knyttes til nasjonalt målrettet samfunnsoppdrag om sirkulær økonomi i regjeringens utredning

Fylkeskommunene, Innovasjon Norge, SIVA, Forskningsrådet og KS arbeider sammen om en regional missionsatsing om sirkulær økonomi og grønn industriutvikling. Målene er innen 2030 å utvikle 100 grønne industriområder/næringsområder med netto nullutslipp gjennom å utvikle grønn sirkulær industri, bygge infrastruktur og gjennomføre et kompetanseløft for å realisere grønn sirkulær industri. KS mener at det regionale initiativet må kobles til en nasjonal målrettet innsats på området. I prop. 1 S (2023-2024) foreslår regjeringen å utrede et samfunnsoppdrag om sirkulær økonomi, jf. flertallsmerknad til Innst. 170 S (2022–2023). Der bør koblingen framkomme tydelig.

Forslag: «*Stortinget* ber regjeringen om at den regionale missionsatsingen koples tett opp til utredningen om et nasjonalt målrettet samfunnsoppdrag om sirkulær økonomi».